

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 7

София, 23 април 2007 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Румен Янков

Членове: Васил Гоцев

Людмил Нейков

Лазар Груев

Емилия Друмева

Владислав Славов

Евгени Танчев

Димитър Токушев

Благовест Пунев

Пламен Киров

Красен Стойчев

при участието на секретар-протоколиста Енита Еникова разгледа в закрити заседания на 19 и 23 април 2007 г. конституционно дело № 1/2007 г., докладвано от съдията Димитър Токушев.

Делото е образувано на 10.01.2007 г. по искане на омбудсмана на Република България. Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 150, ал. 3 от Конституцията. Искането е да се установи противоконституционността на част от разпоредбата на чл. 3, ал. 2, изр. 1 от Закона за данък върху добавената стойност(ЗДДС), а именно изразът „както и упражняването на свободна професия, включително на частен съдебен изпълнител и нотариус“. Според омбудсмана, с оспорвания текст се нарушават правата на гражданите, поради противоречие с Преамбюла, чл. 4, ал.1, чл. 6, ал. 2, чл. 19, ал. 2, чл. 56 и чл. 134 от Конституцията.

Искането е допуснато за разглеждане по същество с Определение от 30 януари 2007 г. Като заинтересовани страни са конституирани:

Народното събрание, Министерският съвет, министърът на правосъдието, министърът на финансите, Висшият адвокатски съвет, Нотариалната камара на Република България, Камарата на частните съдебни изпълнители, Съюзът на юристите в България, Фондация „Български адвокати за правата на човека" и Асоциацията за европейска интеграция и права на човека.

Постъпили са писмени становища от Народното събрание, Министерският съвет, министъра на финансите, Висшият адвокатски съвет, Нотариалната камара на Република България, Камарата на частните съдебни изпълнители, Съюза на юристите в България и Фондация „Български адвокати за правата на човека". Не са представили становища министърът на правосъдието и Асоциацията за европейска интеграция и права на човека.

Омбудсманът не оспорва наложителността да се облага с ДДС независимата икономическа дейност на свободните професии, съобразно Шестата директива 77/388/ЕИО за хармонизиране на законодателствата на държавите-членки относно данъка върху оборота -обща система на данъка върху добавената стойност: единна данъчна основа. Според него обаче изразът „както и упражняването на свободна професия, включително на частен съдебен изпълнител и нотариус", който е част от чл. 3, ал. 2, изр. 1 от ЗДДС е противоконституционен, защото предвижда процесуалното представителство, осъществявано от адвокатите или техните сдружения по Закона за адвокатурата, както и дейността на нотариусите и на частните съдебни изпълнители да се третира като „независима икономическа дейност", поради което те са определени като данъчнозадължени лица и в следствие от това хонорарите за адвокатски услуги и таксите, събирани по нотариални и частни изпълнителни производства трябва да се облагат с ДДС.

Искането на омбудсмана е подкрепено по същество в становищата на Висшият адвокатски съвет, Камарата на частните съдебни изпълнители,

Нотариалната камара на Република България, Съюза на юристите в България и Фондация „Български адвокати за права на човека“.

Наред с това, според Висшия адвокатски съвет оспорваният израз е приет в нарушение на чл. 88, ал. 1 от Конституцията.

Против искането на омбудсмана са изразили мнение: Народното събрание, Министерският съвет и министърът на финансите.

Конституционният съд след обсъждане на аргументите и съображенията, изложени в искането на омбудсмана на Република България, представените становища, както и стенографските протоколи за заседанията на Народното събрание, водени по обсъждането и приемането на Закона за ДДС, за да се произнесе взе предвид следното:

В своите решения Конституционният съд трайно и последователно поддържа разбирането, че при преценката за конституционност на процедурата при гласуване и приемане на актовете на Народното събрание обосновава становището си на основата на данните, които се съдържат в стенографските протоколи за заседанията на законодателния орган. „Стенографските протоколи са официалните документи на Народното събрание и имат доказателствена сила за отразените в тях изявления, обстоятелства и констатации.“ (Решение № 3/93 г. по к.д. № 2/93 г. - ДВ, бр. 29/1993 г.; Решение № 18/95 г. по к.д. № 16/95 г. - ДВ, бр. 9S/1995 г. и др.). Затова, Конституционният съд, във връзка със становището на Висшия адвокатски съвет за противоречие с чл. 88, ал. 1 от Конституцията, а именно, че оспореният текст е „приет на четвърто гласуване“ проследи хронологически по стенографските дневници на Народното събрание законодателния процес по обсъждането и гласуването на ЗДДС и приема за установено:

Законопроектът за данък върху добавената стойност е внесен от Министерския съвет на 12 април 2006 г. в Народното събрание. Той е обсъден и приет на първо гласуване на 27 април 2006 г.

Второто гласуване на проектозакона за данък върху добавената стойност започва на 22 юни 2006 г.(Стенографски дневници (СД), XL НС, кн. 47, с.74). На него председателят на парламентарната Комисията по бюджет и финанси уведомява народните представители, „че гласуването на този законопроект на второ четене ще бъде по обичайния ред, който имаме до сега, тоест текст по текст, докладвайки и гласувайки предложенията". При докладването на чл. 3 от законопроекта, направено от председателя на Комисията по бюджет и финанси той съобщава, че народният представител Ремзи Осман е предложил към проектотекста на чл. 3, ал. 2, изр.1, да се постави след думата нотариус запетая и се добави „с изключение на процесуалното представителство", което не е подкрепено от Комисията по бюджет и финанси (СД, кн. 47, с.75). След разисквания по чл. 3 от Законопроекта за ДДС се подлага на гласуване направеното предложение за допълване на чл. 3, ал. 2, изр. 1 с изрази, „с изключение на процесуалното представителство." При проведеното гласуване предложението не се приема. Непосредствено след това се прави предложение за прегласуване на направената добавка „с изключение на процесуалното представителство". При новото гласуване предложението се подкрепя от мнозинството и заместник-председателят на Народното събрание, който ръководи заседанието обявява: „Приема се целият чл. 3, предложен от комисията, с допълнението от народния представител Ремзи Осман, което бе прието"(СД, кн. 47, с. 79). Това означава, че след повторното гласуване окончателно приетият на второ четене чл. 3, ал. 2, изр. 1 приема следното съдържание: „Независима икономическа дейност е дейността на производители, търговци и лица, предоставящи услуги, включително в областта на минното дело и селското стопанство, както и упражняването на свободна професия, включително на частен съдебен изпълнител и нотариус, с изключение на процесуалното представителство."

На 19 юли 2006 г. при продължаване на обсъждането на второ четене на Законопроекта за ДДС, председателят на Комисията по бюджет и финанси предлага на Народното събрание „да прегласува чл. 3, който пленарната зала вече гласува.“(СД, кн.51, с.33). Предложението е за прегласуване на чл. 3 в редакцията, която е предложена от Комисията по бюджет и финанси, т.е без приетата вече добавка към чл. 3, ал. 2, изр. 1 „с изключение на процесуалното представителство“. Предложението за прегласуване е подложено на гласуване, но то не се приема. След това председателят на Комисията по бюджет и финанси отново прави искане за прегласуване на предложението. Заместник председателят на Народното събрание, подлага предложението му на ново гласуване. Този път мнозинството от народните представители подкрепят направеното процедурно предложение за прегласуване на чл. 3 в редакцията предложена от Комисията. Както личи от стенографските дневници, след прегласуването заместник-председателят, ръководещ заседанието обявява: „Предложението се приема“, след което народните представители продължават с обсъждането на други текстове от проектозакона за ДДС (СД, кн. 51, с. 34). Тази редакция на чл. 3, ал. 2, изр.1 е обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 63/04.08.2006 г.

Конституционният съд констатира, че при така установените факти по гласуването на чл. 3, ал. 2, изр. 1 след приемането му на 22 юни 2006 г. на второ гласуване, на 19 юли 2006 г. е започнала процедура по прегласуване на този текст, имаща за цел да доведе до отпадане на приетата добавка „с изключение на процесуалното представителство“. Налице е промяна на волята на законодателя. С новото прегласуване се иска отмяна на вече приет текст. На практика се стига до нова редакция на чл. 3, ал. 2, изр.1, тъй като от нея отпада изразът „с изключение на процесуалното представителство“. Прегласуването на вече гласуван на второ четене текст и обявен за приет е недопустимо и противоречи на уредената в Конституцията процедурата по приемане на законите.

Съобразно разпоредбата на чл. 88, ал. 1 от Конституцията законите се обсъждат и приемат на две гласувания. С приключване на второто гласуване завършва и самият законодателен процес относно съответната законова разпоредба, която придобива завършен вид, който обективира и формализира волята на Народното събрание. С извършеното прегласуване на 19.07.2007 г. Народното събрание не е спазило установената процедура по приемането на законите.

Конституционният съд намира, че е допуснато съществено нарушение на чл. 88, ал. 1 и ал. 3 от Конституцията, които имат императивен характер, поради което следва да се обяви противоконституционността на атакуваната част на чл. 3, ал. 2, изр. 1 от ЗДДС. С оглед процедурния характер на нарушението, Конституционният съд намира, че не следва да вземе отношение по съдържанието на закона и да се произнесе по съществуващото на искането на омбудсмана.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 22, ал. 1, изр. 1 от Закона за Конституционен съд, Конституционният съд

Р Е Ш И :

Обявява за противоконституционен изразът „ както и упражняването на свободна професия, включително на частен съдебен изпълнител и нотариус" от разпоредбата на чл. 3, ал. 2, изр.1 от Закона за данък върху добавената стойност (ДВ., бр. 63/04.08.2006 г.).

Председател:

Румен Янков